

بسم الله الرحمن الرحيم

افعال

و حروف اضافه شان

ویژه‌ی زبان آموزان زبان فارسی به عنوان زبان دوم

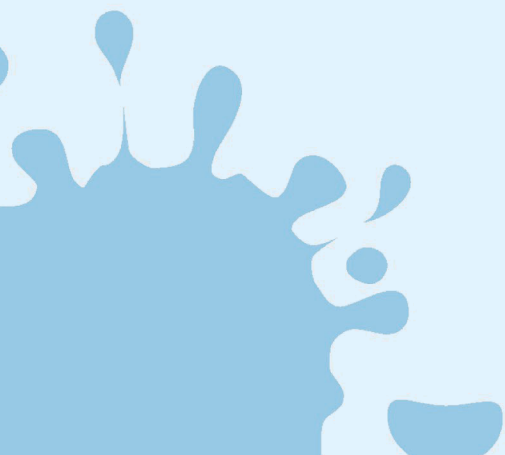
تدوین:

فاطمه جعفری

دکتر ابوالقاسم غیاثی زابج

اعضای هیأت علمی دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)

بهار ۱۳۹۷

سرشناسه	: جعفری، فاطمه، ۱۳۵۲
عنوان و نام پدیدآور	: افعال و حروف اضافه‌شان؛ ویژه‌ی زبان‌آموزان زبان فارسی به عنوان زبان دوم
مشخصات نشر	: تدوین فاطمه جعفری، ابوالقاسم غیاثی زارچ
مشخصات ظاهری	: تهران: دانشگاه صنعتی امیرکبیر (پلی تکنیک تهران)، مرکز نشر ۱۳۹۶
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۴۶۳-۷۰۶-۳
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
موضوع	: فارسی - - فعل
موضوع	: Persian language - - Verb
موضوع	: فارسی -- دستور
موضوع	: Persian language - - Grammar
موضوع	: فارسی - - حرف اضافه
موضوع	: Persian language - - Prepositions
شناسه افزوده	: غیاثی‌زارچ، ابوالقاسم، ۱۳۵۶
شناسه افزوده	: دانشگاه صنعتی امیرکبیر (پلی تکنیک تهران)
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۶ ج ۷ / م ۷ / PIR۲۷۸۳
رده‌بندی دیویی	: ۴۵۵
شماره کتاب‌شناسی ملی	: ۵۰۳۵۶۷۷

این کتاب در جلسه مورخ ۱۳۹۶/۸/۷ شورای چاپ و نشر دانشگاه صنعتی امیرکبیر به عنوان کتاب عمومی - آموزش زبان به تصویب رسیده است.

دانشگاه صنعتی امیرکبیر
(پلی تکنیک تهران)

عنوان کتاب	: افعال و حروف اضافه‌شان؛ ویژه‌ی زبان‌آموزان زبان فارسی به عنوان زبان دوم
تدوین	: فاطمه جعفری- دکتر ابوالقاسم غیاثی‌زارچ
ناشر	: انتشارات دانشگاه صنعتی امیرکبیر (پلی تکنیک تهران)
لینوگرافی، چاپ و صحافی	: انتشارات دانشگاه صنعتی امیرکبیر (پلی تکنیک تهران)
چاپ اول	: بهار ۱۳۹۷
قیمت	: ۲۰۰۰۰ تومان
تیراژ	: ۱۰۰۰ نسخه
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۴۶۳-۷۰۶-۳
	ISBN: 978-964-463-706-3

آدرس مرکز پخش: خیابان ولیعصر، روبروی خیابان بزرگمهر، فروشگاه کتاب مرکز نشر

دانشگاه صنعتی امیرکبیر (پلی تکنیک تهران) - تلفن: ۶۶۴۹۸۸۶۸

وبسایت: <http://publication.aut.ac.ir>

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

فهرست

پیشگفتار..... ۳

بخش اول

۷.....	فعل
۸.....	ساختمان فعل
۹.....	ریشهٔ حال و گذشته
۱۰.....	فعل‌های گروه اول
۱۰.....	فعل‌های گروه دوم
۱۱.....	فعل‌های گروه سوم
۱۱.....	فعل‌های گروه چهارم
۱۱.....	فعل‌های گروه پنجم
۱۲.....	فعل‌های گروه ششم
۱۲.....	فعل‌های گروه هفتم
۱۲.....	فعل‌های گروه هشتم
۱۳.....	ظرفیت فعل

بخش دوم

۱۵.....	افعال
۲۴۸.....	فهرست افعال
۲۵۳.....	منابع

تشکر و قدردانی

از دوستان عزیز غیر ایرانی که برای ترجمه‌های عربی و چینی این کتاب مؤلفان را یاری دادند، تشکر و قدردانی می‌نماییم. از سسپیده 秦寒冰، مرجان 何易، ته‌مین 邓子怡 دانشجویان زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه مطالعات بین‌المللی شانگهای 上海外国语大学 و از آقای حسن کفا دانشجوی کارشناسی ارشد رشته آموزش زبان انگلیسی دانشگاه علامه طباطبائی از کشور سوریه، تشکر ویژه داریم. همچنین از آقای محمد ترمس دانشجوی مهندسی از کشور لبنان برای کمک در بخش‌هایی از ترجمه عربی و از خانم فرانک حیدری نیز تشکر می‌نماییم.

پیشگفتار

فعل در زبان فارسی مرکز ثقل جمله و تعیین‌کننده ساخت بنیادین آن است. بر اساس نظریه وابستگی که یکی از نظریه‌های ساخت‌گرا و صورت‌گراست، مسئله ظرفیت نحوی که به بحث درباره وابسته‌های فعل و اسم و صفت می‌پردازد، فعل را هسته جمله در نظر گرفته و سایر عناصر را وابسته فعل می‌داند. اغلب زبان‌آموزان غیرفارسی‌زبان با ملیت‌های مختلف در کاربرد درست فعل و حروف اضافه فعل‌ها با مشکلاتی مواجه می‌شوند. این مشکلات بر اساس ملیت زبان‌آموزان متغیر است. به عنوان مثال زبان‌آموزان عرب‌زبان به دلیل تداخل زبانی فارسی با زبان مادری‌شان و شباهت نوشتاری این دو زبان، افعال را در جای مناسب و با معنای مناسب استفاده نمی‌کنند. همچنین زبان‌آموزان چینی به دلیل ویژگی‌های خاص نحوی زبان مادری‌شان علاوه بر مشکل یادشده، مشکل صرف فعل نیز دارند و افعال را در جملات فارسی یا صرف نمی‌کنند و یا با اشتباهات زیادی استفاده می‌کنند. این کتاب با در نظر گرفتن ویژگی‌های یادشده در دو بخش، ویژه آموزش زبان فارسی به عنوان زبان دوم تألیف شده است. در این کتاب فعل از دو نگاه صرفی و نحوی مورد توجه قرار گرفته است. در نگاه نحوی، ساخت فعل با تعداد متمم‌هایی (ظرفیت افعال) که می‌تواند بپذیرد معرفی می‌شود و در نگاه صرفی، مخاطبین با صرف فعل آشنا می‌شوند. ظرفیت این افعال بر اساس بسامد و کاربردشان در زبان فارسی انتخاب شده‌اند. در بخش صرف فعل، فعل‌ها در ده شکل و در اول شخص صرف شده‌اند، تا زبان‌آموزان با نمونه‌ای از صرف فعل همان فعل آشنا شوند و در نوشتن و صحبت کردن بتوانند به راحتی از فعل در زمان و شخص خود استفاده کنند. بخش اول نگاهی اجمالی به مبحث و جایگاه فعل در ساخت‌های جملات زبان فارسی دارد و بخش دوم ۴۵۰ فعل با ویژگی‌های یادشده و با استفاده از پیکره دکتر بیجن خان و تطبیق آنها با چارچوب مرجع معرفی می‌شوند. لازم به ذکر است تعدادی از افعال صرفاً به دلیل اهمیتی که در مباحث آموزش دستور زبان دارند به این مجموعه اضافه شده‌اند. به سایر ویژگی‌های این کتاب به طور اجمال اشاره می‌شود.

۱. زبان‌آموزان از بدو یادگیری زبان فارسی می‌توانند از این منبع استفاده کنند.

۲. ریشه (=بن = ستاک) حال و گذشته همه افعال در جدول مربوط به خودش نوشته شده است.

۳. تمامی افعال و ریشه‌های بعضی از آنها آوانگاری شده‌اند.

۴. برای ساخت‌های ظرفیتی افعال، مثال‌هایی ملموس در زبان فارسی آورده شده است.

۵. ترجمهٔ افعال به چهار زبان انگلیسی، فرانسه، عربی، چینی و همچنین^۱ Pin yin نوشته شده است.
۶. بعد از تمام فعل‌ها نمونه‌هایی از صرف فعل زمان‌های کاربرد زبان فارسی در اول شخص مفرد در جدولی نوشته شده است تا زبان آموزان با صرف آن فعل آشنا شوند و خود نیز با صرف کامل آن فعل تمرین بیشتری داشته باشند.
۷. خط تیره در جدول‌ها نشانه رایج نبودن یا صرف نشدن فعل در آن زمان یا آن شخص است.

مطالعه این کتاب برای تمامی سطوح یادگیری زبان فارسی به عنوان زبان دوم پیشنهاد می‌شود. امید است که زبان آموزان با استفاده از این کتاب گامی در جهت پیشرفت در یادگیری زبان فارسی به عنوان زبان دوم بردارند.

فاطمه جعفری - ابوالقاسم غیائی زارچ
اعضای هیأت علمی دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) قزوین

۱ در شیوهٔ پین‌یین، حروف لاتین را برای نمایش صداها در زبان چینی به کار می‌برند، اما نحوهٔ تناظر این حروف با صداها چندان شبیه به لاتین‌نویسی رایج برای زبان‌های دیگر نیست. برای نمونه، zh و q هر دو نزدیک به «چ» تلفظ می‌شود (گرچه تلفظ دقیق آن دو یکی نیست) و x نزدیک به «ش» تلفظ می‌شود.
این شیوه در سال ۱۹۵۸ مورد تأیید قرار گرفته و در سال ۱۹۷۹ مورد قبول دولت جمهوری خلق چین قرار گرفت و جانشین سیستم‌های قدیمی‌تر شد.

نشانه‌های آوانگاری

ء، ع، ا، ل، و، د [ʔ]

[a] [e] [o]

[s] ص

[z] ض

[t] ط

[z] ظ

[ʔ] ع

[q] غ

[f] ف

[q] ق

[k] ك

[g] گ

[l] ل

[m] م

[n] ن

[v, u, ow, o] و

[h] ه

[y, i] ی

[ā] ا - آ

[b] ب

[p] پ

[t] ت

[s] ث

[j] ج

[č] چ

[h] ح

[x] خ

[d] د

[z] ذ

[r] ر

[z] ز

[ž] ژ

[s] س

[š] ش

بخش اول

فعل

فعل

مفاهیم زیر در فعل وجود دارند:

۱. مفهوم شخص
۲. مفهوم شمار
۳. مفهوم زمان
۴. مفهوم انجام شدن کاری، پذیرفتن حالتی، نسبت دادن چیزی یا حالتی، وجود داشتن و مالکیت.

ساختمان فعل

فعل از نظر ساختمان به دسته‌های زیر تقسیم می‌شود:

۱. **فعل‌های ساده:** فعل‌هایی هستند که مصدر آنها یک کلمه است.

نمونه: رفتن

۲. **فعل‌های پیشوندی:** فعل‌هایی هستند که از یک پیشوند و یک فعل ساده ساخته شده‌اند.

نمونه: برگشتن

۳. **فعل‌های مرکب:** فعل‌هایی هستند که از یک صفت یا اسم با یک فعل ساده ساخته می‌شوند و مجموعاً یک معنی را دارند.

نمونه: کمک کردن

۴. **فعل‌های پیشوندی مرکب:** فعل‌هایی هستند که از ترکیب یک اسم، یک پیشوند و یک فعل ساده ساخته می‌شوند.

نمونه: سردرآوردن

۵. **عبارت‌های فعلی:** فعل‌هایی هستند که از مجموعه‌ای از کلمه‌ها ساخته شده‌اند که در مجموع یک معنی را دارند.

نمونه: ازسرگرفتن

۶. **فعل‌های یک‌شخصه:** این فعل‌ها نمی‌توانند مفعول داشته باشند و فقط به شکل سوم شخص هستند و به جای شناسه، ضمیر پیوسته مفعولی و اضافی (مَ، تَ، شَ، مِ، نَ، تِ، شِ) را نشان می‌دهند.

نمونه: خوش آمدن

ریشه (بن، ستاک) فعل

ریشه فعل بخشی از فعل است که مفهوم اصلی فعل در آن قرار دارد. برای هر فعل دو نوع ریشه وجود دارد که برای بیان گذشته و حال استفاده می‌شود. در فعل‌هایی که مفهوم گذشته دارند «ریشه گذشته» و در فعل‌هایی که مفهوم حال دارند «ریشه حال» استفاده می‌شود. این بخش صرفاً برای آشنایی مخاطبین با اشکال قانونمند ساخت‌های ریشه افعال فارسی ارائه شده است. در آموزش ریشه افعال توصیه می‌شود زبان آموزان زبان فارسی به عنوان زبان دوم، با مراجعه به جدول‌های افعال، به مرور زمان اندک اندک آنها را یاد بگیرند.